

Bruxelles, 13. rujna 2023.
(OR. en)

12714/23

Međuinstitucijski predmeti:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

NAPOMENA

Od: Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)
Za: Vijeće

Br. preth. dok.: 12183/23 + ADD 1 + ADD 2
Br. dok. Kom.: 15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5

Predmet: Revizija zakonodavstva EU-a o zaštiti dizajna:
(a) Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o pravnoj zaštiti dizajna (preinaka)
(b) Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice i stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2246/2002
– opći pristup

I. UVOD

1. Vijeće je 10. studenoga 2020. usvojilo zaključke o *politici intelektualnog vlasništva i reviziji sustava industrijskog dizajna u Uniji*, u kojima je pozvalo Komisiju da predstavi prijedloge „kako bi se EU-ovi sustavi zaštite dizajna modernizirali, a zaštita dizajna postala privlačnija pojedinačnim dizajnerima i poduzećima, posebno MSP-ovima”¹. Taj poziv pojačao je Europski parlament u svojoj Rezoluciji od 11. studenoga 2021.²

¹ Dok. 12750/20, str. 8.

² 2021/2007/INI.

2. Pravima industrijskog dizajna štiti se izgled proizvoda. Vizualna privlačnost stvorena dizajnom jedan je od ključnih čimbenika koji utječu na to da potrošač preferira jedan proizvod u odnosu na drugi. Stoga proizvodi s dobrim dizajnom proizvođačima osiguravaju veliku konkurentsku prednost. Industrije koje se intenzivno oslanjaju na dizajn zaslužne su za gotovo 16 % BDP-a i 14 % svih radnih mjesta u Uniji.
3. Komisija je 28. studenoga 2022. objavila zakonodavni paket za modernizaciju sustava EU-a za zaštitu dizajna starog 20 godina. Ta inicijativa jedan je od ključnih elemenata Komisijina Akcijskog plana za intelektualno vlasništvo iz 2020.³
4. Zakonodavni paket sastoji se od navedenih prijedloga direktive o pravnoj zaštiti dizajna (preinaka Direktive 98/71/EZ)⁴ i uredbe o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice⁵. Predložena direktiva temelji se na članku 114. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), dok se predložena uredba temelji na članku 118. prvom podstavku UFEU-a.
5. Cilj je predložene revizije osigurati dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta za dizajne u korist rasta unutar Unije promičući konkurentnost poduzeća i u potpunosti uzimajući u obzir interese potrošača. Njome se nastoje potaknuti inovacije prilagodbom pravne stečevine EU-a u području dizajna digitalnoj i zelenoj tranziciji te se sustav zaštite dizajna nastoji učiniti pristupačnijim i učinkovitijim, posebno za mala i srednja poduzeća (MSP-ove) i pojedinačne dizajnere.
6. Uzimajući u obzir navedeno, paketom se pojednostavnjuju i moderniziraju postupci registracije te se pojašnjavaju predmet, definicije i područje primjene prava i ograničenja, posebno kako bi se dodatno utvrdio opseg zaštite u digitalnom okruženju, kao što su digitalna grafička korisnička sučelja ili ikone, te uklonile sumnje u pogledu prava dizajna u kontekstu 3D ispisa.

³ Dok. 13354/20.

⁴ Dok. 15400/22.

⁵ Dok. 15390/22.

7. U skladu s uspješnom reformom zakonodavstva EU-a o žigu iz 2017., revizijom se također predviđa novo i daljnje materijalno i postupovno usklađivanje u području zaštite dizajna na nacionalnoj razini.
8. U kontekstu takvog daljnjeg usklađivanja revizijom se posebno nastoji dovršiti unutarnje tržište rezervnih dijelova za popravke uvođenjem „klauzule o popravku” u Direktivu o dizajnu. Radi dosljednosti, njome se klauzula o popravku, koja je već bila sadržana u Uredbi o dizajnu iz 2002., usklađuje s novom klauzulom o popravku iz revidirane Direktive o dizajnu.
9. Europski gospodarski i socijalni odbor donio je mišljenje o prijedlozima 22. ožujka 2023.⁶
10. U Europskom parlamentu već je u tijeku rad u Odboru za pravna pitanja (JURI). Očekuje se da će Parlament donijeti izvješće početkom studenoga 2023.

II. RAD PRIPREMNIH TIJELA VIJEĆA

11. Razmatranje paketa u okviru Radne skupine za intelektualno vlasništvo započelo je 19. prosinca 2022. tijekom češkog predsjedanja, a švedsko i španjolsko predsjedništvo također su mu dali prednost, u cilju postizanja općeg pristupa na sastanku Vijeća za konkurentnost 25. rujna 2023.
12. Radna skupina održala je deset sastanaka o prijedlozima tijekom kojih je raspravljala o trima kompromisnim tekstovima predsjedništva za nacrt uredbe i četirima kompromisnim tekstovima predsjedništva za nacrt direktive. Zajednička procjena učinka priložena prijedlozima razmotrena je na sastancima Radne skupine 19. prosinca 2022. te 10. i 11. siječnja 2023. Delegacije su općenito pozdravile ta dva prijedloga i njihove ciljeve, kao i metode i kriterije te preferirane opcije politike utvrđene u procjeni učinka.

⁶ Dok. 7835/23.

13. Na sastanku 6. rujna 2023. Odbor stalnih predstavnika (Coreper) potvrdio je kompromisne tekstove nacрта direktive i nacрта uredbe⁷ te je postigao dogovor o njihovu prosljeđivanju Vijeću za konkurentnost koje se sastaje 25. rujna 2023. radi odobrenja općeg pristupa o tim kompromisnim tekstovima.
14. Kompromisni tekstovi, kako su navedeni u dopunama ADD 1 i ADD 2 ovoj napomeni, odražavaju napore predsjedništva i država članica da postignu odgovarajuću ravnotežu između različitih stajališta delegacija zadržavajući pritom navedene ciljeve prijedloga Komisije.

III. GLAVNI ELEMENTI KOMPROMISNOG PAKETA

i) Definicije pojmova „dizajn” i „proizvod”

15. Predložena modernizacija definicija pojmova „dizajn” i „proizvod” (u članku 2. Direktive i članku 3. Uredbe), čiji je cilj prilagoditi definicije i područje primjene Direktive i Uredbe digitalnoj tranziciji, općenito je pozdravljena. Međutim, kako bi definicije bile još otpornije na buduće promjene, u kompromisne tekstove predsjedništva uvedeno je nekoliko terminoloških prilagodbi (npr. izraz „digitalno” zamijenjen je izrazom „nefizički”).

ii) Klauzula o popravku

16. Rasprave o usklađivanju zaštite dizajna rezervnih dijelova traju već više od 20 godina, a dogovor nije postignut te je zakonodavno okruženje o tom pitanju i dalje rascjepkano.

⁷ Dok. 12183/23 ADD 1 i ADD 2.

17. Klauzulom o popravku, za koju je Komisija predložila da se uvede u članak 19. Direktive o dizajnu, proizvođačima bi se omogućilo da proizvode dizajnom zaštićene sastavne dijelove složenih proizvoda koji su potrebni za popravak takvih proizvoda. Predložena klauzula o popravku ograničena je na dijelove složenih proizvoda ovisne o obliku i koji moraju biti podudarni. Primjenjivala bi se na sve buduće dizajne i njome bi se predvidjelo prijelazno razdoblje od deset godina kako bi se osigurala zaštita postojećih prava dizajna.
18. Komisija je smatrala da taj kompromisni pristup, koji se temelji na dugogodišnjem sveobuhvatnom savjetovanju i pripremnom radu, predstavlja ravnotežu između ciljeva liberalizacije tržišta i uključenih interesa potrošača i poduzeća. Radi usklađivanja Direktive i Uredbe, područje primjene klauzule o popravku iz članka 20.a Uredbe pojasnit će se i u potpunosti uskladiti s novom klauzulom o popravku iz Direktive.
19. Nakon detaljnih rasprava u okviru Radne skupine kompromisnim tekstom predsjedništva uzima se u obzir izvorni prijedlog Komisije, pri čemu mnoge delegacije smatraju da se tim rješenjem postiže odgovarajući kompromis između različitih izraženih stajališta, i u pogledu područja primjene liberalizacije i u pogledu trajanja prijelaznog razdoblja. Rasprave su pokazale da taj kompromis predstavlja vrlo osjetljivu i krhku ravnotežu između uključenih interesa. Svaka bi promjena, u jednom ili drugom smjeru, prešla granicu onoga što je prihvatljivo jednoj ili drugoj skupini delegacija sličnih stavova, što bi moglo utjecati na postizanje kvalificirane većine.

iii) Razlozi za odbijanje registracije

20. Delegacije su pozdravile prijedlog da razmatranje prijava dizajna diljem EU-a podliježe istim ograničenim razlozima za odbijanje registracije. Međutim, ti su razlozi neznatno prilagođeni kako bi se uzeli u obzir zahtjevi delegacija da se u tom kontekstu može uzeti u obzir i svaka nepravilna upotreba predmeta obuhvaćenih člankom 6.b Pariške konvencije ili drugih znački, amblema ili elemenata koji su dio kulturne baštine od nacionalnog interesa (članak 13. Direktive, članci 25. i 47. Uredbe).

iv) Upravni postupci za proglašavanje ništavosti

21. U prijedlogu Komisije predlaže se uvođenje obveznih upravnih postupaka za proglašavanje ništavosti i u području dizajna jer su oni Direktivom (EU) 2015/2436 uvedeni za žigove. Međutim, delegacije su naglasile da bi obveza uspostave takvih obveznih postupaka za dizajne bila nerazmjerna te da je trenutačne potrebe ne opravdavaju. Skrenule su pozornost na to da su postupci za proglašavanje ništavosti malobrojni, osobito s obzirom na to da je razdoblje valjanosti dizajna ograničeno, kao i na činjenicu da bi većina slučajeva proglašavanja ništavosti bila povezana s pitanjima autorskog prava ili nepoštenog tržišnog natjecanja, što bi u svakom slučaju morali rješavati sudovi.
22. Kako bi se pružila potrebna fleksibilnost kojom se državama članicama omogućuje da organiziraju nacionalne postupke na najučinkovitiji način i da ne uzrokuju nepotrebno administrativno opterećenje, u kompromisnom tekstu predsjedništva za članak 31. Direktive predlaže se da se upravni postupci za utvrđivanje ništavosti uvedu kao neobvezna odredba (tj. kao fakultativna klauzula).

v) *Pristojbe*

23. U prijedlogu Komisije predloženo je pojednostavnjenje pristojbi koje se primjenjuju na temelju Uredbe o dizajnu (Prilog I.) te je u tom kontekstu predloženo smanjenje iznosa određenih pristojbi i ukidanje zahtjeva za „jedinstvo razreda” za višestruke prijave kako bi se većem broju podnositelja zahtjeva omogućilo da ostvare korist od popusta na količinu.
24. U raspravama o strukturi pristojbi delegacije su smatrale iznimno važnim da se nastavi osiguravati održivo supostojanje nacionalnih sustava za zaštitu dizajna i sustava EU-a za zaštitu dizajna i da se izbjegava neprimjereno tržišno natjecanje između pristojbi za zaštitu dizajna na razini Unije i na nacionalnoj razini.
25. U tom kontekstu delegacije su istaknule da bi registracija nacionalnog dizajna s isključivo nacionalnim dosegom trebala i dalje biti znatno jeftinija od registracije dizajna EU-a te da pristojbe na razini EU-a ne bi trebale biti usporedive s pristojbama na nacionalnoj razini. Utvrđivanjem pristojbi za dizajn EU-a na istoj razini kao pristojbi za nacionalni dizajn ne bi se na odgovarajući način odrazila veća relativna vrijednost dizajna EU-a te bi se ugrozila odgovarajuća ravnoteža između sustava zaštite dizajna EU-a i nacionalnih sustava zaštite dizajna.
26. Nadalje, delegacije su smatrale da je vrlo važno osigurati financijsku održivost Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), osobito s obzirom na dodjelu novih zadaća EUIPO-u. Osim toga, s obzirom na nedavne visoke razine inflacije i u cilju postizanja otpornosti na buduće promjene, delegacije su odlučno naglasile da bi reviziju razine pristojbi trebalo provesti posebno oprezno te da se iznos tih pristojbi u ovom trenutku ne bi trebao smanjivati.
27. Kompromisnim tekstom predsjedništva u vezi s razinom pristojbi, kako je naveden u Prilogu I. Nacrtu uredbe, vodi se računa o svim tim razmatranjima kako bi ih se uzelo u obzir na uravnotežen način.

vi) Prenošnje Direktive

28. U pogledu predloženog razdoblja od 24 mjeseca za prenošenje novih odredaba Direktive u nacionalno pravo, delegacije su općenito istaknule da je potrebno dulje razdoblje. U kompromisnom tekstu razdoblje za prenošenje iz članka 36. Direktive produljeno je na 36 mjeseci.

vii) Ostala pitanja

29. Ostala pitanja više tehničke prirode povezana su sa sljedećim:

- zahtjevom u pogledu prikaza dizajna u prijavi i njegovom povezanosti s datumom podnošenja (članci 26. i 28. Direktive, članak 36. Uredbe);
- odgodom objave (članak 30. Direktive);
- načelom kumulativne zaštite dizajna i autorskog prava (članak 96. Uredbe, članak 23. Direktive).

Kompromisi o tim odredbama mogu se pronaći u kompromisnim tekstovima navedenima u dopunama ADD 1 i ADD 2.

IV. ZAKLJUČAK

30. S obzirom na navedeno Vijeće za konkurentnost poziva se da na sastanku 25. rujna 2023. postigne dogovor o općem pristupu u vezi s tekstovima navedenima u dopunama ADD 1 i ADD 2 ovoj napomeni te da ovlasti predsjedništvo da započne pregovore s Europskim parlamentom u cilju postizanja dogovora u prvom čitanju.
